

Pošiljana v državi SHS pavšalirana.

Naročnina listu: Celo leto K 120.—, pol leta K 60.—, štiri leta K 50.—. Izven Jugoslavije: Celo leto K 150.—. Inserati ali oznanila se za računajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravišтво sprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Telefon št. 220.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Posamezna številka stane 1 krono.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravišтво je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. — Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. — Nezaprite reklamacije so pošiljane proste. — Telefon št. 220.

71. številka.

Maribor, dne 27. junija 1921.

Letnik XIII.

O parlamentarizmu in volilnem pravu.

Iz govora narodn. poslanca dr. Jos. Hohnjeca v ustavotvorni skupščini.

(Dalje.)

Pri tem potrebujemo simpatijo in videvost, čisti moralni instinkt žene. Pri razpravi o stvareh, ki se kažejo korenin stvare, bomo potlevali nastet žena, da ohranimo, kar je lepo, dobro in dostojno obstanka, ter da spoznamo, kar se mora popraviti in očistiti.

Wilsonove besede so našle mogočen odmev in pri zadnjih volitvah v zvezni parlament Zedinjenih držav so ženske nastopile kot enakopravne z moškimi.

Gospodje! Ako bi se to bilo že tudi zgodilo v naši državi, ako bi se ne bil pri volitvah izključil od udeležbe ženski del našega naroda, bi mno gotori izmed velikih in težkih problemov, ki jih ima rešiti ustavotvorna skupščina, našel srečnejšo in boljše rešitev in zlasti bi bila napredovala notranja konsolidacija naše države. V podkrepitve svoje trditve se moram sklicevati na besede Bismarcka, ki je rekel: „Mi smo složen narod bratov in sester, in na sestre se je v nekaterih slučajih bolj zanesti kakor na brate, in to v politiki in včasih tudi v zasebnem življenju. V tem, kar imenujemo večno žensko, je večja sila kakor v razkrojnih kislinah, ki razdvajajo našo moško stranke. Moje zaupanje v bodočnost stoni na stališču, ki ga je zavzela nemška žena.“

Ako to velja o nemškem narodu, koliko bolj mora to veljati v jugoslovanskem narodu, ki je šele prišel do političnega ujedinjenja! Naše zaupanje v bodočnost se opira na stališče, ki ga zavzema jugoslovanska žena, vzgojiteljica naših bodočih državljanov.

Gospodje, ali imamo kakšen vzrok, da se v tem vprašanju ločimo od mišljenja kulturnega evropskega sveta? Belgija je dala svojemu žensstvu volilno pravico za občine. Koncem aprila t. l. so se v Belgiji vršile občinske volitve. Na 2.076.680 moških volilcev je prišlo 2.152.403 ženskih volilk, torej je ženskih volilk bilo več za 75.653. Ženske pa si niso ustanovile lastnih strank, temveč so se pridružile že obstoječim strankam vsaka po svojem prepričanju. Izid belgijskih občinskih volitev je pokazal, da nobena izmed strank, ki so vsled svojega delovanja udomačene med narodom, ni imela povoda, da bi bila z žensko volilno pravico nezadovoljna, marveč so vse stranke, socialistična, katoliška in tudi liberalna, z volilnimi uspehi prav zadovoljne.

Glejte, gospodje, tudi za Slovenijo je bila ženska volilna pravica za občinske volitve že dovoljena in potrjena s podpisom vlade in regenta. Toda naša slovenska „napredna“ demokratska in samostojno-kmetijska gospoda ni mirovala, dokler se ni ta moderna ustanova, ki bi bila Sloveniji v čast, ukinila iz občinskega volilnega reda. S tem svojim nazadnjaškim činom so te stranke dokazale, da se bojijo slovenskega žensstva, ter da niso udomačene med našim narodom. (Pritrjevanje na desnici).

Toda kulturni razvoj gre naprej in bo šel preko teh ljudi. Toki časa se nikdo ne more ustavljati, tudi naša država ne. (Klici: Tako je!) Ako je Italija, kjer politično naprednjašтво nikdar ni posebno cvetelo, sprejela zakonsko določbo o ženskem volilnem pravu za občine, in ako se je, kakor so poročali časniki, celo Grška začela prijateljiti z idejo ženske volilne pravice, ali se more naša država v tem obziru proti drugemu svetu obdati s kitajskim zidom? Skoro vse druge nove države, ki sonastale kot plod svetovne vojne, so ženskemu spolu da

Vlado Pušenjak:

Carine.

II.
Naša carinska politika je pogrešena glede uvozne kakor tudi izvozne carine. Namen vsake carine je: zaščititi domačo produkcijo pred konkurenco inozemstva ter pripomoči državi do novih dohodkov. Iz navedenih razlogov je popolnoma opravičeno, da se pobira carina od blaga oziroma pridelkov, katere mi sami doma v dovoljni meri produciramo, neopravičljivo iz gospodarskega stališča pa je, nakladati visoko carino na blago, katerega mi v lastni državi ne proizvajamo, oziroma ne v dovoljni meri. Če vzamemo v poštev našo uvozno carino, katera se bo baje še znatno povišala, da se, kakor trdijo merodajni krogi, zaščiti naša domača industrija, moramo reči, da so z isto res pripomogli do zvišanih dohodkov države, povzročili pa tako draginjo, da je bila država prisiljena, zvišati v tako znatni meri plače svojih uslužbencev, da je bil finančni efekt teh nepotrebnih uvoznih carin — ničev. Posledica visokih uvoznih carin za najnujnejše življenske potrebščine so velika beda in težki življenski pogoji najrevnejših slojev ljudstva, kar povzroča največjo nezadovoljnost in ustvarja neugodno razpoloženje napram državi. Nikdo ne more oporekati izvoznim carinam in sicer visokim na blago, katero se ne obhodu ne potrebuje kakor tudi na luksurijsne predmete. Poleg uvozne carine na industrijske izdelke je potrebna uvozna carina kot zaščitna carina v svrhu varstva narodnega dela in narodne produkcije na žito, živino, les vno itd.

1. Da se ohrani, ne pa umetno zviša, v kmetijstvo naložena glavica;
2. Da se omogočijo primerne mezde in izvede kulturna povzdiga kmetijskega ljudstva;
3. Kot pravična protitež napram industrijskim carinam;
4. Da more kmetško ljudstvo ostati dober odjemalec domače industrije;
5. Da se ohrani zdrav kmetški in kmetško-delavski stan.

6. Da se zabrani beg iz dežele.
Namen izvoznih carin brez dvoma je, otežkati izvoz gotovih vrst blaga iz tega razloga, da dobe domači konsumenti dotično blago v obilnejši meri in po nižji ceni na razpolago. Kako pa je učinkovala izvozna carina za žito in živino pri nas? Konsumenti v naši državi plačujejo moko in meso dražje ko v katerikoli drugi državi, kmet ne dobi primerne cene za žito in živino, ker je cel izvoz v rokah kapitalistov in njihovih organizacij; pretirani dobiček kapitalistov in prevelike izvozne carine nam odtujujejo odjemalce in povzročajo, da ima že da nas, akoravno še trpi cel svet pod posledicami svetovne vojne, naš slovenski kmet težkoče glede prodaje živine in da cene živine niti najmanj ne od-

le volilno pravico. Zakaj se mi v tem oziru izključujemo iz njih kroga? Zakaj naj naša ustava ostane brez zaječanja ženske volilne pravice?

Gospodje! Ako nečete, da bo ustava naše države med najnovejšimi, istinito modernimi ustavi figurirala kot izjema, kot nekaj unikum, ako ne čete, da ji bo utišen pečat nedemokracije in nazadnjaštva, sprejmite v njo določbo o ženski volilni pravici. Zato ni treba kakih velikih izpremenb, ni treba da se celi člani vrnejo v ustavnem odboru, marveč ako vi členu 70., ki določa, da ima biraško pravo vsak državljan, za besedo državljan dostavite besede: „brez razlike spola,“ je cela stvar izvršena.

Gospodje narodni poslanci! Po modernih pojmih je zakon konkretni, rana volja celokupnega naroda. V narodu pa je volja podeljena na razne skupine.

Dalje prihodnjic.

govarjajo današnjim razmeram. Se žalostnejše razmere je ustvarila izvoz na carina glede prodaje lesa in vina. Naša država kot agrarna država bo vedno navezana na izvoz žita, živine, lesa in vina, zato se mora izvoz teh agrarnih produktov pospeševati, ne pa ovirati potom izvoznih carin. Obupen pogled se nam odpira v bodočnost ako ne bo naš kmet v stanu po primerni ceni spraviti svoje pridelke v denar, ako bo dobra gospodarska politika konkurenčnih držav otežkočila, oziroma celo onemogočila izvoz naših agrarnih produktov.

Uvoz in izvoz vsake države je največjega pomena za njeno ugledno trgovsko bilanco. Da bo trgovska bilanca kakor mogoče aktivna, treba uvoz reducirati na najnujnejše potrebščine, izvoz pa znatno povzročiti. Dosedanja carinska politika ne vrši te naloge, temveč ovira stremenje za zboljšanje naše trgovske bilance, zato jo je treba temeljito spremeniti. Sedanja carinska politika nima namena zaščititi domače produkcije, temveč le napolniti državne blagajne brez ozira na posledice, katere povzroča ponesrečena carinska politika. Najboljši dokaz za to, da je naša carinska politika popolnoma pogrešena, je izjava generalnega ravnatelja carine M. Kukiča, ki je priznal, da je sistem naših izvoznih carin državi povzročil milijarde škode, da je bil ta sistem diktiran vsled skrajne potrebe in da je potrebno, da prej ko slej izgine.

V interesu celega narodnega gospodarstva je, da izvozne carine čimprej izginejo, da je izvoz čimprej popolnoma svoboden, glede uvozne carine pa mora veljati načelo, da se zaščiti naše kmetijstvo in ona domača industrija, ki producira že toliko, koliko se doma rabi, dočim se naj blago, katerega doma ne pridelamo ali ne v zadostni meri, osvobodimo carine.

Jugoslavija kot križališče gospodarskih interesov velesil.

V.

Tudi za Francosko in Italijo ima naša država precejšen pomen. Za obe državi tvorimo mi oviro, da se Nemčija niti gospodarsko niti politično ne more vnesti na Jadran in na Balkan. Zato bi morale biti naši zaveznički proti pangermanskim tendencam. Francijo lahko smatramo kot sigurno zaveznico proti nemškim nakanam na jug in Sredozemsko morje. Zato nas mora s Francijo vezati trajno prijateljstvo in sodelovanje ne glede na to, da ima Francoska sedaj edina v Evropi največjo, najbolj pripravljeno in hrabro armado ter sposobno vojaško vodstvo. Francoska tudi proti Nemčiji, če bomo na njo mejili, računna z našo pomočjo in ve čeniti kvaliteto našega vojaškega materijala. Proti Italiji pa smo v takem položaju, da ga je težko pravilno oceniti. Na eni strani nam je ugrabila več kot pol milijona naših ljudi in važne območje kraje, na drugi strani hoče biti naša zaveznica in protektorica, a nam vkljub temu nagaaja, kjer more. Zelo, zelo težko je vprašanje, kedaj bi lahko nazaj pridobili ugrabljene nam kraje, kjer stanuje naš narod. Z Italijo vojsko voditi, še dolga leta ne moremo, zlasti ker imamo za hrbtom sovražne nam Madžare in Nemce. Lahko bi pa porabili moment, če bi se Italija zapletla v konflikte z drugimi državami, recimo Francosko ali Angleško. Tedaj bi bila možnost doseženja naših ineditističnih ciljev bližja. In ne moremo nič gotovega prerokovati, ampak pripraviti se moramo in čakati. Gotovo je naredila Italija veliko neumnosti, da si je z rapsalsko pogodbo nakopala sovražnost tako nemirnega in bojevitiga soseda

kot je Jugoslavija. Z malim popustom in žrtvami bi bili lahko z Italijo trajno dobri sosedi. Tako pa si je Italija sama vzela možnost prostega razmaha na druge strani. Sacro egoismo je bil tu na napačni poti. Razun tega pa hoče Italija tudi gospodarsko zavladati nad našo državo in smatra Balkan kot svoje najbližje polje eksploatacije, kateremu mora prinesiti „kulturo“. Spominja nas čisto na nemško avstrijske metode, ki so državo dovedle do katastrofe.

Z Italijo bomo torej živeli na stopinji medsebojne tolerance, če ne pridejo vmes dogodki, ki bi preobrnil cel položaj. Vendar pa moremo pomisliti, da imamo skupno tendenco z Italijo: braniti Jadran proti nemški zasedbi.

S Čehoslovasko in Rumunijo tvorimo malo entento, ki ima svrhu obdržati v Srednji Evropi to ravnotežje, ki so je ustvarile senžermenska, verzajska in trianonska mirovna pogodba. Ti interesi bodo dolgo časa skupaj držali malo entento. Razun tega ima Čehoslovaska kot industrijska in slovanska država precejšen interes na Jugoslaviji in Balkanu kot trgu za svoj izvoz.

Za svetovno ameriansko trgovino imamo mi pomen samo kot tržišče, ker v svoji konkurenčni zmognosti stika Amerika že po vseh kotih Sredozemskega morja ter Levanta in se skuša vnesti na Balkan. Političnih ciljev Amerika tu za sedaj še ne zasleduje, če živimo medsebojno v dobrih odnosih, ima to pomen le za nas in naše izseljence, za Ameriko samo smo mi brezpomembni.

Tako vidimo, da smo vsled našega geografskega položaja na važnem mestu Evrope. Preko naših krajev se je že v starih časih vršilo preseljevanje narodov, preko naših krajev se tudi v moderni Evropi križajo važne gospodarske in politične smeri velesil. Vsled tega dobiva naša država političen pomen, ki bi ga ne imela, če bi se nahajala n. pr. v geografskem položaju Švedske. (To pozlejšo moramo izrabiti, da se kot posredovalci med temi gospodarskimi in političnimi tendencami, gospodarsko in kulturno ojačamo in se utrdimo in kon solidiramo kot država. (To dosežemo le tedaj, če v notranjosti države zavladar red in zakonitost, da se odpravi korupcija v javnem in privatnem življenju, da se naša gospodarska in prosvetna organizacija postavi na solidno podlago delovanja za resnični ljudski blagor, da postanemo v resnici napredna, delavna in demokratična država. Le kot kulturno in gospodarsko prosperujoča jedinica si bomo pridobili simpatije sosedov in če izrabljamo naš položaj prevladno v gori omenjenih smislih, bo iz krvi in trpljenja naših mrtevcev in sedanega rodu vsklila srečna in blagovana Jugoslavija. Zato na delo v tem smislu!

Shod SLS v Mariboru.

Vodstvo stranke je povabilo somišljenike za petek, 24. junija zvečer na zborovanje. Številni naši somišljeniki so napolnili dvorano tako, da je postala ob 9. uri že premajhna. Na zborovanju so bili zastopani vsi stanovni, kar znači, da je SLS res prava ljudska stranka.

Zborovanje je otvoril in vodil načelnik dr. Jos. Leskovar. Prvi je dobil besedo, viharo pozdravljen, na rodni poslanec dr. Hohnjec. N. več kot enournem govoru je g. poslanec živo besedo naslikal zborovalcem položaj v konstituenti. Slišali smo kako hoče vladna večina našo državo vkovati v verige beogradskega centralizma, kako kupuje vlada za dosego večine glasove, kako se uganja korupcija na vseh koncih in krajih. Vsak glas muslimanskih poslancev, ki bodo glasovali za centralistično in skraj

no nazadnjaško ustavo, je vlada kupila, vsak tak glas stane državo 47 milijonov kron! Bog zna koliko stanejo vlado glasovi 8 slovenskih samostojnežev! Jugoslovanski klub je po večmesečnem trudu in delu spoznal, da pri teh nasilnih in koruptnih razmerah v konstituenti ni upati, da bi se izpolnile želje in zahteve našega ljudstva. Vlada, sestavljena iz demokratov, radikalov, Muslimanov in samostojnežev, gospodari tako, da nas bodo ogromni davki in korupcija, ki se povsod uganja, spravile na rob prepada. Za Turke, za Sokole ima vlada denar v izobilju, a kmeta da lavca, obrtnika in nižje nastavljenca pa guli do gole kože. Namesto, da bi vlada dala posebnim pokrajinam samopravo, in s tem pripomogla, da bi bil narod zadovoljen, pa mu s kruto silo krati pravice in svobodo. Poslanci Jugoslovanskega kluba so zapustili Beograd, ker si nečejo omadeževati svoje vesti s tem, da bi sodelovali pri tako koruptnem in nasilnem postopanju, kakor ga uganja sedanja vlada večina v tako velevažni zadevi kakor je ustava za celo državo. Obljubljani pa Vam v imenu Jugoslov. kluba, da tudi sedaj ne bomo strahopetno in brezdnežno vrgli puške v koruzo, ampak bomo delali naprej z vstrajnostjo, da zlomimo nasilje in da pridobimo nedeljivi Sloveniji resnično avtonomijo. Govorniku so zborovalci neprestano ploskali in odobravalji njegova temeljita izvajanja.

Za dr. Hohnjecem je govoril prof. dr. Verstovšek o volitvah župana v Mariboru. Z napeto pozornostjo so volilci sledili govornikovim izvajanjem, ki so razkrila nečedno barantije narodnih socialcev. Govornik je na podlagi zapisov dokazal zborovalcem nečedno in neodkritosrečno postopanje narodnih socialstov. SLS je sli svojo pot. Narodni socialisti in demokrati, ki govorijo o „narodnem izdajstvu“, so imeli priliko, da glasujejo za našega kandidata dr. Leskovarja, ki je golovo, kar se tiče njegovega narodnega prepričanja in poštenosti, zvišen nad vsemi drugimi kandidati. Neodkritosrečnost narodnih socialcev je kriva, da niso dobili župana. Dr. Verstovšek je v imenu kluba obžigal svetnikov SLS podal obljubo, da bodo naši zastopniki vršili svojo dolžnost jim podano nalogo vestno in ne oziraje se na levo in desno za blagor vseh prebivalcev in vseh stanov. Govoru so sledili zborovalci z napeto pozornostjo ter ga prekinili očitovano z glasnim odobravanjem. Niti enega glasu ni bilo med sotinami zborovalcev, ki bi ne odobraval našega postopanja pri volitvi župana v Mariboru.

Nato so bile predlagane in enoglasno sprejete naslednje resolucije:

1. Popolnoma odobravamo delo poslancev Jugoslovanskega kluba v konstituenti in njegov izstop iz konstituentne kot protest zoper centralistično ureditev države. Izrekamo Jugoslovanskemu klubu in posebno njega predsedniku dr. Korošcu popolno zaupanje.

2. Obsojamo centralistično ustavo, ki nam jo hočejo vsiliti vladne stranke s pomočjo slovenskih lažidemokratov, izdajalskih samostojnih gospodskih kmetov in ob asistenci slovenskih narodnih socialistov in socialnih demokratov.

3. Pozdravljamo sporočilo Jugoslovanskega kluba, da se bo tudi po sprejetju ustave boril v parlamentu, dokler ne izvojuje Slovence enako pravnosti vsem stanovom gospodarsko socialne pravičnosti in katoliški cerkvi svobode.

4. Odobravamo postopanje kluba obžigalnih odbornikov SLS v Mariboru pri volitvi župana in mestnega sveta in pozivamo svoje zastopnike v mestnem svetu, da brezobzirno in neustrašeno delajo za blagor ljudstva ter se borijo proti korupciji, ki jo je na magistratu uvedla demokratska stranka.

Politični pregled.

KRALJEVINA SHS.

Midov dan je predurmi — zmagoslavni izlet centralistov na Kosovo pod starostnim vodstvom Pašića bi se moral vršiti, a vlada se ni upala doseči niti vprizoriti glasovan-

ja za sprejem ustave. Kdaj bo to ugodopolno glasovanje... znaj Bog, če se bo sploh vršilo pod sedanjim režimom policajdemokracije. G. Pašić je s svojo vlado vred v presnetih škripalih in to labilno stanje Pašićeve vlade v odločilnem trenutku skušajo izrabiti muslimani in zemljoradniki. Dasi ravno bi v slučaju turškega glasovanja za ustavo stal vsak glas Turka državo 47 milijonov, akoravno je država že sklenila radi izplačila Turku z bankami posojilo dveh milijard, zahtevajo sedaj muslimani, da se Bosna ne sme razdeliti na oblasti, ki bi imele svoje sedeže izven dosedanjega teritorija Bosne in Hercegovine. Te turški zahtevi, ki je ultimatum za vlado se protivi Pašić in je pripravljen, da zapuste Turki vlado, ker upa na mešetarijo z zemljoradniki, ki zahtevajo, da se prevrne vsa dosedanja kupčija Pašić-muslimani. Kako se bo obnesla barantija Pašić-zemljoradniki, še ni znano. Pašić pa se tudi spušča v razgovore s socialisti, katere bi rad pritegnil v svoj vladni voz za slučaj da mu obrnejo hrbet muslimani. Pri vseh dosedanjih poizkusih z denarjem in obljubami spravi Pašić skupaj za ustavo 200 glasov in nič več. Radi tako katastrofalnega siališča vlade pa so odložili glasovanje na nedoločen čas in med tam časom pa bo Pašić zopet mešetaril z opozicijo, ki se še klati po Beogradu. Sploh se pa danes pše že po vseh listih o Pašićevi demisiji, oktroiranju ustave in razpustu konstituentne. Vsekakor so nam centralistično ustavo poprej ponudili na krožnikih, nego je bila kuhana...

V konstituenti se nastopajo razni govorniki iz vladnih vrst, ki pa ne hvalijo ustave, ampak jo ostro kritizirajo. Sploh je zanimanje za sedanje govore v konstituenti presneto nezadovoljno.

ITALIJA.

V italijanski zbornici so se začeli močno in med splošnim zanimanjem celotnega parlamenta gibati naši slovenski poslanci. Od Slovencev sta že govorila in se potegnili za slovenske pravice poslanca dr. Wilfan in Šček. Drugi poslanci pa se že vložili veliko važnih interpelacij.

Laški parlament je začel po prvih burnih sejah z mirnim delom, katerega spremljajo resni parlamentarni govori.

GRSKA.

Antanta je ponudila Grkom posredovanje v grško-turškem sporu, a so Grki odklonili posredovanje. Grčija tudi izjavlja Rusiji, da se smatra z njo v vojnem stanju.

ANGLEŠKA.

Dolgotrajne stavke angleških rudarjev bo menda ta teden konec. Rudarji sami so prosili vlado za posredovanje. Vlada je že sklicala za danes na skupen posvet zastopnike lastnikov rudnikov ter rudarjev.

Politična poročila.

P Večina brez volilcev. Policajdemokratska „Riječ“ poroča, da je po končnoveljavnosti ugotovljenih rezultatih o volitvah v ustavotvorno skupščino de bila demokratska stranka skupno — 310.448 glasov, radikali 284.576, radičevci 230.590, komunisti 198.732, zemljoradniki 150.603, ljudske stranke — 110.975, muslimani 110.895, socialni demokrati 45.795, muslimani iz Južne Srbije 30.020, zajedničarji 25.867, republikanci 12.136 in narodni socialisti 8186. Ta vsekakor potrjena statistika policajdemokratskega glasila nam pa vendarle ne more prikriti dejstva, da so dobile vladne stranke 200.000 glasov manj, nego opozicijske skupine. Lepa večina (demokratsko-radikalna muslimansko-samostojna), ki nima večine volilcev za sabo!!

Socijalni demokratje že zopet spletkarijo in se za kulisami pogajajo z vladinovi: Ali bi glasovali za ustavo, in koliko bi stali njihovi glasovi? Povdariti moramo, da je politična uloga socialne demokracije ravno sedaj v odločilnih trenutkih dvorezna, ker kot vsikdar, tako igra tudi tokrat pri vladnih socijev Pašićev bakšis veliko ulogo. Dosledno in zvesto svojemu programu so se ravnali komunisti, ki so vsem veliko bolj simpatični nego pa cincarski sociji.

P Zemljoradniki proti „uredbi o redu i radu“. Poslanci zemljoradniškega kluba so v eni svojih zadnjih sej razpravljali o novi vladni „uredbi o redu i spoštovanju države“. Vsi so se složili v tem, da bodo v konstituenti zahtevali takojšnje ukinjenje te nazadnjaške naredbe, ki ropa državljanom najprimitivnejša državljanska prava in svobodo.

P Hrvatski ban odstopil. „Jutarnji list“ poroča: Ostavka bana dr. Tomljenovića je prispela v Beograd. Kakor je izjavil dr. Tomljenović osebno, noče postati likvidator banskega dostojanstva, istotako pa noče sprejeti mesta oblastnega šefa. Pričakuje se, da bo z dr. Tomljenovićem vred odstopilo še par odličnih osebnosti na odgovornih mestih v Hrvatski in Slavoniji. Med drugimi bo podal svojo demisijo tudi nedavno imenovani šef zagrebske policije. — Prve posledice belgrajskega nasilja!

Dnevne vesti.

d Prihodnja številka „Straže“ izostane radi državnega praznika na Vidovo in radi Petrovega v sredo.

d Koliko „obznani“ imamo? Dosedaj so nas policajdemokrati osrečevali s tremi „obznani“, sedaj nam vsiljujejo že četrto, takozvano „uredbo o redu i radu“, ki naj bi dvignila med nezadovoljnim narodom „spoštovanje“ pred policajdemokratskim režimom. — Prva obznana je bila naperjena proti komunistom, druga proti neposlužnim srbskim zemljoradnikom, ki so na shodih kritikovali kravjo kupčijo Pašićevu z muslimanskimi begi; tretjo pa je poklonila slovenskemu ljudstvu policajdemokratske troperesne deteljice Bal-tič-Ribnikar-Ravnihar. Četrto obznana bodo — tako vsaj zatrjujejo vladni poropniki — baje čutili na lastni koži: komunisti, radičevci in nezadovoljni delavci, ni pa izključeno, da jo bodo oblasti uporabljale zoper vladni neljube in opozicijske stranke. Četvorice policajdemokratskih obznani naj naše slovensko ljudstvo ob priliki — novih parlamentarnih volitev nikakor ne pozabi!

d Zakaj so izdali beograjski vladinovi drakonsko obznano o „redu i radu“? Casopisje je razneslo vest, da se beograjska vlada sama sramuje obznane o redu i radu in ta obznana nikakor ni mišljena resno, ampak je samo nekaj vijak ter pritisk za socialne demokrate. Ako bodo radičevci glede glasovanja za ustavo kmali z vladinovi, potem bo vlada tudi uknila „red i rad“. Tako politično igrakanje z zakoni je mogoče samo na Balkanu. Vlada bi se vendar le morala zavedati, da ona sama z ravnomer omenjeno „obznano“ najbolj ruši ugled naše države pri sosednjih državah.

d Radi zadnje obznane o redu i radu“ že postaja toplo policajdemokratom samim. „Jutro“ zna povedati, da so se o drakonskem škandalu obznane o redu i radu“ posvetovali beograjski ministri in bodo to obznano revdirali, ker je zadel v javnosti na ostro kritiko. Toraj zadnje obznane se že sramuje „Jutro“, ki je doslej hvalisalo še vsak korak nasilja naše državorušne policajdemokracije.

d Umazano perilo. V seji zbornice dne 24. t. m. so razni poslanci med temi Etbin Kristan, zahtevali od vlade pojasnil glede koruptnega gospodarstva na topčiderskem brdu. Imenovan poslanec je na podlagi dokumentov dokazal, da so dobivali vsi uradniki poljedelskega ministrstva in tudi vsi bivši poljedelski ministri razne topčiderske pridelke za svoja gospodarstva za celih 50 odstotkov ceneje. Sam minister Janković je n. pr. dobival dnevno 1½ litra žganja in 25 kilogramov jabolk. Vsled tega razkrstja je prišlo v zbornici do ostrih spopadov in zelo burnih prizorov, kjer so se pralo zelo umazano perilo. Končno so se zedinili ter izvolili posebno komisijo, ki bo preiskovala to umazano zadevo. Lepe razmere pod našo policajdemokratsko vlado!

d Kam gre naš denar? Kakor znano, se je mudil na protikatoliški agitaciji na Čehoslovaškem dalje časa niški vladika Dositej, seve na masne državne stroške in povrh je še dobival iz državne blagajne bogzna koliko nagrade. Dositej je tudi dose-

gel, da se bo pri nas solalo za svečeniške češke narodne cerkve 20 čehoslovaških mladeničev. Radi takega na potrebnega razpisavanja državnega denarja je interpelliral beograjsko vlado član Jugoslovanskega kluba, doktor Janko Simrak, ki je tudi naglasil, da so tudi češki in slovaški katoliki skrajno ogorčeni radi protikatoliške gonje jugoslovanskega škola, ki rovari po državi, s katero hočemo živeti v prijateljskih odnosih.

d Čujte, čujte! Klub samostojnih je izvolil Ivana Mermolja svojim novim predstavnikom. K tej izvolitvi čestitamo samostojnežem, ker Mermolja je že znan kot grobar ene stranke na Goriškem, bo čimbolj pripraven za pogrebščino štajersko kranjskih samostojnih. Mermolja iz Vrtojbe pa predsednik kluba samostojnih seljaka, sedaj bo kmalu — requiem aeternam!

d Samostojni dirndaj bo letos zopet 8. septembra na Bledu. Seve, samostojni že razglašajo, da bo to praznik SKS. Poznamo ta slabostni praznik že izza lanskega leta, ko so imeli samostojni za ta svoj praznični dan na tiskanem programu točko plesa in pijačevanja. In seveda za ta letošnji dirndaj samostojne pustolovščine bodo dobili udeleženci tega bleškega praznika polovične voznje, ker so stranka vladnih kimovcev in mešetarjev z državnim deranjem.

d Župane ptujskega okraja je zaprisegel g. vodja glavarstva naš „dober“ znanec dr. Pirkmajer 24. t. m. Pri tej priliki je imel tako pristrčen nagovor na vse zbrane nove župane, da si ga je skrbno spisal, vestno naučil, policajdemokratsko prednašal in ga dal v tisk ter objavo „ptujskemu listu“. Javna tajnost je, da je bil dr. Pirkmajerjev nagovor novoizvoljenih županov Pirkmajerjev labudji spev za Ptuj, ker naš Otmar bo odromal iz ptujskega okraja v Prekmurje na mesto glavarja in kjer bo malo bolj prikrito njegovo delovanje radovednežem izven vrst policajdemokracije. Kako milo se bo poslavljaj g. Pirkmajer iz Ptuja, bo že prinesel tiskano v nekaj kolonah „Ptujski list“.

d Komandi 45. pešpolka v Mariboru. Nčera, dne 26. t. m., je imel divjaški Orel svoj zlet v Limbuš. Že oči pohodu tjakaj enemu podčastniku 45. polka ni dalo miru, da bi naše mladine ne insultriral. Pri nastopu ob limbuški cerkvi se je pojavil označeni g. podčastnik zopet in neprestano napolglasno, pozneje pa celo kričavoglasno motil prireditelje. Ko ni hotel na poziv naših odličnih pristašev povedati svojega imena, ga je družba iz prireditvenega prostora izgnala. Podčastnik je nato še naprej kričal in psoval v nemškem jeziku ter izvlekel revolver, katerega je pozneje v gostilni Julija Robiča še dolgo vihtel in kričal, da lahko mirno postreli do 300 naših pristašev, pa ga nobena vojaška ali državna oblast ne bo kaznovala, češ da je podčastnik in Sokol. To izpričajo lahko tudi poleg udeležencev gostje v gostilni Julija Robiča. Mi pozivljamo javno z vso resnostjo, da komanda 45. polka strogo kaznivo izživa tega ekscesa, kajti naravnost usodopolna so lahko posledice, ako bodo smeli takšni prenapetneži sramotiti organizacijo Orla in za njim stoječo pretežno večino slovenskega ljudstva. Kaka bo ta naša armada, ako bodo v njej politizirali Sokoli-izživaji!

d Nevzdržljive razmere na naših carinarnah. Iz Murskega polja se nam poroča: Dne 21. junija t. l. sam se peljal s svojim kolesom na kolo dvor Križevci pri Ljutomeru. Tam sem vstopil v vlak, ki vozi ob 9. uri dopoldne čez avstrijsko ozemlje Radgona-Spilje v Maribor. Kolo sem oddal na prometnem skladišču, da ga z istim vlakom odposljejo v Maribor. V Križevcih sem moral jaz in še nek Prekmurec od najinih že dve leti starih koles plačati carino. Oba sva odločno ugovarjala, toda ni nič pomagalo, čeprav sva zatrijevala, da se peljeva v Maribor, ki vendar leži v Jugoslaviji in ne morda kje pri Gradcu in da kot Jugoslovonom, ako se vozimo na jugoslovanskem ozemlju vendar ni treba plačevati carine od prtljage, saj nisva stopila na avstrijska tla in smo bili ves čas voznje od Križevcev do Maribora zaprti v železniških vozovih. Istotako morajo potniki, ki se vožijo po železnici iz Maribora preko Spilja v Ljutomer, plačevati carino od svoje prtljage. Dvoje je mo-

gočo, da ali carinarniki v Mariboru ne vedo, da so Križevci na jugoslovanskih tleh, oni v Križevcih pa ne. Kje da leži Maribor ali pa obstojajo za potnike na tej progi izjemne in tajne naredbe, ki so nam popolnoma neznanе. Napravite red v tem oziru, da se ljudstvo ne bo po nepotrebnem razburjalo!

d **Domarski vlak v Mariji Pomagaj.** Javljamo, da je število priglasih za romanje tako naraslo, da ne moremo sprejeti nobenih naročil več. Na vsak način bodeva vozila dva vlaka, ker je že za dva prekoračeno število prijavljenih. Kakor je javila južna železnica, romarji nazaj ne bodo smeli rabiti drugih vlakov, ker tu ni mogoča kontrola. Otroci od 4. do 10. leta plačajo kakor odrasli (50%). Polovična vožnja je dovoljena le z romarskim vlakom, torej na glavni progi Maribor-Ljubljana. Vozni red bo natiskan na legitimacijah in objavljen v časopisih. Legitimacije dobijo prijavljeni do konca tega tedna in v začetku prihodnjega tedna.

d **Za kustosja stajerske minoritske province** je imenovan č. g. o. Lenard Vaupotič.

d **Abiturienti mariborske gimnazije** letnik 1901 obhajajo 20 letnico maturo dne 18. in 19. julija v Mariboru. Natančen program se pošlje te dni vsem tovaršem.

d **V Konjicah** naš župan. Občinski odbor trga Konjice je izvolil odličnega našega somišljenika stavbenega mojstra g. F. Golograncea za župana. Čestitamo Konjičanom! Bog živi g. župana konjiškega!

d **Umrl** je na Zusnu dne 19. t. m. po mučni boleznii bivši orož. stražmojster Martin Vrhovšek. Bolezen si je nakopal na Koroškem. Bodi mu zemljica lahka!

d **Usoda črnogorskih legionarjev.** Italija je dolgo časa vzdrževala na svojem ozemlju črnogorske legije, ki so se pripravljale na vpad v Jugoslavijo. Ker pa je prišlo med nami in Italijani do miru, so zgubile svoj pomen. Tega dejstva so se zavedli tudi črnogorski legionarji, ki so se začeli puniti po taboriščih. Italijani pa so del teh puntarjev kratkoma nasilnim potom stisnili na parobrod, ki je plul v eno izmed naših pristanišč, kjer bodo ti junaci izročeni Jugoslaviji. Ko je pa zvedel se v Italiji ostali del črnogorskih legionarjev o usodi svojih tovarišev, se je naravnost uprl. Ta upor pa so Italijani poslačili s silo, proglasili uporne Črnogorce kot vojne vietnike, ki bodo izročeni Jugoslaviji.

d **Ekstremi se približujejo.** V „Srpski Zori“ od 21. t. m., štev. 287, završuje Djordje Cokorilo, znani velikosrbski hujskač, članek o 25letnici Stjepana Radića s temi besedami: „Radić je bil, in je še sedaj prijatelj Srbije in srbskega naroda, med tem, ko je Trumbić, inicijator in stvarnik kriske deklaracije, bil in je še sedaj neprijatelj Srbije in srbskega naroda.“ — „Prijatelj“ je Radić po Cokorilovi ideologiji zato, ker je Srbom pripomogel s svojo brezglavo politiko do nadvlade nad Hrvatii in Slovenci.

H.—r.

Pobeljeni grobovi.

(Dalje.)

Partidnost in nekulturo takega početja pozna v pravem smislu in obsegu samo ta, ki je živel med srbskim narodom, ki pozna in ceni njegovo dobre strani in ki je imel priliko slišati, od kod in kako se širi med njim „politično vaspitanje“. Vsak talen in inteligent, ambicioziran na profit in oblast, se čuti danes poklicanega in dolžnega, dajati srbskemu narodu politično „naobrazbo“. Za primer cinčarsko-čaršijske mentalitete, ki je naj večja poguba današnje države, naj nam služi sledeča snov iz take „politične šole“. Govori se o Hrvatih in Slovencih, ki nočejo Pašičeve vlade in velesrbski „učeni“ začne kar s li storijo: „Mi, Srbi smo bivali nekdanje daleč naprej ob morju do Trsta in še dalje, potem daleč na severu in naši sosedi so bili tam Svabi, tu pa Turki. Mi smo se s Turki vedno bojevali in ostali zvesti in pravi Srbi, oni tam „preko“ so se pa vedno bolj bratili s „Svabi“. Naposled so se po „Svabsko“ prekrstili, dali si druga i-

d **V inženjersko podoficirsko šolo** v Zagrebu se sprejema letos do 150 gojencev. Pogoji za sprejem so iz javnih razglasov razvidni. Pojasnila daje vsaka vojaška komanda.

d **Prirediteljem veselice, predstav** itd. v vednost. Policijski komisariat v Mariboru nas obvešča, da morajo prireditelji predstav, veselice, koncertov itd. najmanj 24 ur poprej prijaviti spored zabave, višino vstopnine itd., tako se jo pobira, da-li je vstopnina prosta in ako pobirajo prostovoljne prispevke) davčnemu uradu. Veseličnemu davku so podvržene vse zabave, tudi društvene.

d **Sneg v Sarajevu.** Iz Sarajeva javljajo: Dežuje neprestano. Vsled snega, ki je padel pred par dnevi, je temperatura globoko padla. Letina je v veliki nevarnosti.

d **Ta je pa lepa!** Po italijanskem zborničnem poslovníku mora za osnivanje posebnega kluba biti vsaj deset poslancev. Ker pa Jugoslavlani in pa Nemci v italijanskem parlamentu ne dosežejo številke deset, so jih kratkoma vrhli v takozvani mešani klub. Ta italijanska mešanica pa je sedaj sklenila, da ne bo kandidirala nobenega Slovenca in nobenega Nemca v kak odsek. V parlamentarnih komisijah ne bodo imeli sedaj niti Slovenci, niti Nemci besede.

d **Vrednost denarja.** Ameriški dolar stane 140 $\frac{1}{2}$ — 141 $\frac{1}{2}$ naših kron. Za 100 nemških mark je plačati 212 — 213, za 100 češkoslovaških kron 198, za 100 avstrijskih kron 22 $\frac{1}{2}$, in za 100 laških lir 710 — 712 jugoslovanskih kron.

Iz celjskega okrožja.

c **Čuden boter.** Iz Mozirja poročajo: Nekateri tržani, med njimi „častni“ starosta Sokola Ivan Lipold in trgovec K., so se pokazali ob birmi v zelo slabi luči. Staremu Lipoldu ni veliko zameriti, ker že malo ve, kaj govori. Drugi pa naj bi pomislili, da je birma slovesnost, katere se veseli staro in mlado šest let. Gotovo tudi za trg ne bi bilo prijetno, ako tukaj ne bi bilo birme. To bi moral vedeti posebno trgovec K. Saj je že dolgo prej vabil ljudi v svojo trgovino z velikimi plakati: „Botri! Botrice!“ Boter K., veste, tako si pa ne bomo dobili! Svojo gorečo narodnost gospoda lahko pokaže ob primernejši priliki. Naj na primer vrže iz Sokola in iz JDS-stranke bive nemškutarje.

c **Balkanske poštno razmere.** Iz Mozirja. Ljudje se pritožujejo, da hodi „Slov. Gospodar“ po cel teden, ali ga pa sploh od nikoder ni. To je že vendar čudno! Zakaj pa trški in mestni ljudje dobivajo svoje časnike vsak dan?

Iz Maribora.

d **Zborovanje** Slovenske ljudske stranke v Mariboru dne 24. junija je bila res veličastna manifestacija slovenske krščanske ljudske ideje v Mariboru. Naša dvorana postaja pre-majhna. V naše vrste prihajajo mnogi, ki so bili dosedaj v raznovrstnih nasprotnih taborih. Prišli so do spoznanja, da je edino naša Slovenska ljudska stranka resna in poštena

stranka, ki ne krošnjarj s praznimi frazami, ampak se bori za našo svobodo in za gospodarski blagobit vseh stanov. Naše stališče glede slovenske avtonomije nam pridobiva ugled in moč. Potek zborovanja je bil iskreno živahen; govornika dr. Hohnjec in dr. Verstovšek sta imela srečen dan. Odkrito povedano, tako prisrčnega in topega shoda SLS že dolgo ni imela, kakor je bil ta. Ponosni smo našega napredka, veseli nas delavnost in zavednost naših zvestih številnih somišljenikov. Naprej, naprej!

d **Sola in delo.** V Mariboru se je v novejšem času zopet oživila velepoljalna in dobra navada, da razne šole v duhu narodne vzgoje pokažejo staršem in otrokom, strokovnjakom in tudi širšemu občinstvu, kaj zamorejo v teku enega šolskega leta ystvariti in napraviti nežne marljive ročice pa metno in vestno vzgojene mladine. Ogledal sem si opetovano preteklo dni razne razstave, a nepopisno zadovolila, oziroma presenetila me je le razstava risb in ženskih ročnih del na zavodu č. šolskih sester v Samostanski ulici. Kdor hoče videti, kaj doseže vestna, napredna narodna — če tudi privatna in tuintam v zavisti zasovražena — šola, kaj je marljivost kaj vztrajnost, kaj snaga, kaj red, naj nikakor ne zamudi, obiskati na vedene razstave. Posrečilo se nam je č. šol. sestre o potrebi podaljšanja njihove razstave prepričati, in ustregle so nam še s celim tednom: t. j. do 3. julija t. l. Kdor še je ni videl, nikar ne zamudi prilike, zlasti višji razredi sosednih šol iz okolice naj bi korporativno pod vodstvom svojih učiteljev ogledali ta mravljinjak pridnosti, spretnosti in navdušenega, plodnosnega narodnega dela. O razstavi sami še pogovorimo. — Oče, učitelj.

d **Izzivač.** Leopold Zavaddal, uradnik v skladišču tovarnega kotlo-dvora j. ž. v Mariboru je v nedeljo zvečer, ko so dijaki-Orli vračali iz Limbuša na nesramen način izzival. Sokolsko-demokratski izzivač, pozvan da pove svoje ime, ni imel toliko poguma. Sramoval se je svojega lastnega imena. Tako postopajo ljudje brez časti. Občinstvo vseh struj, ki se je mahoma zbralo na mostu, kjer je Zavaddal izzival, je soglasno obsojalo Zavaddalovo zagriženost. Orli in Orlice so veselo pevačoč korakali čez most v mesto. Občinstvo jih je veselo pozdravljalo. Le izzivač Zavaddal se je hotel proslaviti z nizkotnim izzivanjem. Tako so postopali v Mariboru Norbart Jan, dr. Valentin in drugi vsenemski trabantji za časa stare Avstrije proti Orlom. In danes ste vi demokrati in Sokoli glede izzivanja in hujskanja po mariborskih ulicah vredni nasled-niki germanskih kričačev. Za g. izzivača Zavaddala pa je že poskrbljeno, da dobi zaslužen nagrado za svoj junaki čin.

d **Narodnim obrtnikom v album.** Za sobotno sokolsko svečanost v Narodnem domu so nabavili Sokoli vence pri nemških tvrdkah Welt in Weiler; — na Slovence Gabriča v Šolski ulici, ki je nedavno v „Taboru“ naznanil otvoritev svoje cvetličarne, so pa po-

polnoma pozabili. Omenjamo, da je gospa Weiler znana kot strupena sovražnica Slovencev. Živeli sokolski podporniki „narodnega“ obrtništva!!

d **„Narodna zavednost“ malega Sokoliča.** Dne 19. t. m. so v ljudskem vrtu telovadili Sokoliči. V popoldanskih urah jih je neljubo deževje razkropilo in morali so v svoja gnezda. V Gledališki ulici me je srečala žena, ki je vodila ob levi strani prav malega Sokoliča. Pred njo je stopal njegov starejši bratec, istotako Sokolič. Ta me ustavi in vpraša: „Bitt' schön, wie spät ist den schon?“ Odgovoril sem: „Tricetrt na šest.“ Sokolič pa je odgovoril: „Dank' schön!“ — Brez komentarja.

d **Prizor za fašiste.** Kraj dejanja: linica za oddajanje rekomandiranih pošiljatev pri poštнем uradu Maribor I. Gospodična (porine skozi linico službojoči uradnici večje število pisem v trgovskih kuvertih, ki nosijo na pročelju stampiljo „Mariborska sokolska župa“) prosi nekako sramežljivo: „Bitté Fräulein, sind die Stücke wohl genügend frankiert?“ — Uradnica: (pregleduje pisma) „Jawohl, bis auf die beiden letzten.“ Die Recommendationsgebühr beträgt jetzt 1 $\frac{1}{2}$ Dinars.“ — Mariborski sokolski župi, ki nastavlja ozir. zaposluje v svoji pisarni tako „pristno“ Slovenko, čestitamo.

d **Golijatu** med mariborsko policaj-demokracijo dr. Kodermanu prede slaba, kakor izvemo iz prvih in verodostojnih virov. Edini priganjač za dr. Kodermana je še stanovanjski valpet Voglar, katerega se pa tudi drži g. Kori kot klop kože.

d **Vodstvo mariborskega gledališča** je izročeno g. režiserju Valu Bratina. Predstave se bodo tudi v prihodnje vršile kot dosedaj.

t **Splošna organizacija vojnih invalidov**, vdov in sirot v Mariboru. Izvanredni občni zbor se vrši dne 10. julija 1921 ob 9. uri v gostilniških prostorih restavracije Maribor na Grajskem trgu s sledečim dnevnem redom: 1. poročilo odbornikov, 2. sklepanje o razpustu skupne organizacije in ustanovitvi dveh organizacij, ene za vojne invalide, druge za vojne vdove in sirote, 3. eventualna volitev novega odbora, 4. slučajnosti.

d **Zadruga krojačev** za Maribor naznanja svojim članom, da bi se lahko na podlagi sklepa zadnjega občnega občnega zbora zadruge priredil prikrejni tečaj za krojače in šivilje. Mojstri in mojstrinje, pomočniki in pomočnice, ki se želijo udeležiti tega tečaja, naj vložijo prošnjo z približnimi stroški v znesku 300 K pri krojaški zadrugi. Tega tečaja se lahko udeležijo tudi krojači in šivilje kolektivnih zadrug iz okolice. Natančnejša pojasnila se dobe pri načelniku krojaške zadruge, Slomškov trg štev. 5 v Mariboru.

Pobrežje pri Mariboru. Gg. hišni posestniki se uljudno opozarjajo, da imajo takoj za plačati stanarinske vinarje za leto 1920 in 1921, in sicer v občinski pisarni, Cankarjeva ulica 11, samo med uradnimi urami. Katerega se bo moralo kljub temu še opominjati pismeno za leto 1920, bo kaznovan z globo 1 K. — Občinski urad.

mena, začeli drugače govoriti in pisati in s Svabi in Madžari so si napravili eno državo — Avstro-Ogrsko. Med temi izdajalci je danes še nekaj pravih Srbov in ti so s vsem zadovoljni, kar Pašič pravi, drugi se pa bunijo, ker hočejo zopet „Avstro-Ogrsko“. V kolikor se da s tako nekulturo-cinično demagogijo otrovati dobro, a primitivno dušo srbskega naroda, v toliko se da tudi pred njim opravičati nedemokratsko početje vladnih organov, proti katerim bi bil srbski narod v slučaju prave informacije in prave politične naobrazbe s vso silo svoje prirojene svobodoljubnosti in pravičnosti že davno nastopil.

Označena gorostasna politična sleparija, ki se širi med bednim srbskim narodom in ki ni drugega kot zločinski potvarjanje jugoslovanskega nacionalizma pripravila pot raznim šarlatanom do visokih mest in vstvarja psihozo raznih nasilnih odredb in divjaškega časopisja kot n. pr. „Balkan“, ki se po svojih člankih: „Doli Jugovina! Prokleta Jugoslavija! — Jugoslavlani — Avstroslovani — Jugoslavija — Avstroslovija“ itd. od prej iznešene primere prav nič ne razlikuje. Divje sovraštvo do vsega, kar no-

še biti velesrbsko, kar se z vneto ljubeznijo drži svojega plemena, svojim individualnosti in kar noče gledati v nekatereih mogotih čela države, vodi tako daleč, da gine od dneva čut nacionalno-revolucionarne ideje in pravičnosti in da je danes bivšim avstrijskim mogotcem, rabeljem in špijonom ter raznim propalim osebam do nedanje moči zopet na široko odprta pot skozi stranko, ki se v višek ironije imenuje demokratska. Politika, ki se pod tem nazivom vodi, je naperjena proti moralni in materijalni eksistenci Jugoslavije in njeni trabantje nimajo v svojem bistvu niti mrvice demokratskega čustva in smisla.

Talmineligentji, ki predstavljajo srbskemu narodu Hrvate in Slovence kot odpadnike srbstva, nekaj „švabski“ izrodek in katerim je to, kar govore, ali celokupno politično znanje, katero dajejo naprej, kakor so je dobili — ali pa cinično vporabljeno sredstvo za nekako nadvlado, ne morejo biti zato, da bi se srbski narod kultiviral in izobrazil, ker bi jim že onemogočil nadaljnje izkoriščanje v duševnem in materijalnem oziru. Bivši avstrijski birokrati in razni politič-

ni mešetarji, ki so na novo sprejeti v družbo delničarjev državotvornosti, svobode in demokratizma so pa to, kar so bili poprej — navzgor sladki, navzdol oholi ljudje, katerim je narod de veta briga. Bizantinske in orijental-ske impulzivne metode balkanskih samotirčev, pomešane z hofratsko-komerskim zahrbtnim in oholim birokratizmom so dale strašno koruptno zmes in brozgo. Eden prosi in prosi, pa zastoj, drug je neke dobro zapisan, slučajno potka na prava vrata in glej čudo — v par dneh dobi rešitev z najvišjega mesta. Prva zadeva je zakopana v globoki hofratski miznici ali brez besed zavrnjena od slučajno nerazpoloženega Bizantina, drugo pa je ljubka Serešada zapletla v mišeno bajko, Kalitov obraz se je razjasnil in rešilo se je v isti minuti. Kaj ne, tudi to je demokratizem? Eden ga kaže s iem, da mistificira najslabše navade nekulturnih ljudi, da psuje, da pije in se smrka, kamor mu drago, druga, da dela vse samo po služajnem nagibu.

Dalje prihodnjib.

Širite katoliške liste!

Srebrne krone, po dve kron, zlatnike kupi vsako množino. Za odgovor je priložiti znamko. Avgust Wapper, zlatar, Maribor, Stolna ulica 1, (Domgasse). 3-4 345

Ne vržite v stran nobene znamke! Kupim po najvišji ceni vse stare jugoslovanske znamke, ki so nalepljene na vaših pismih. Rudolf Kokošinek, Maribor, Cankarjeva ul. 1. 2-3† 353

Kuharica, bolj priletna, izurjena gospodinja želi službe v kakem župnišču. Naslov Josip Stelcar, Maribor, Stolna ulica 6. 2-2 352

Cestiar, marljiv in praktičen, sprejme takoj knjižovoznika Tiskarne sv. Cirila v Mariboru. 2-3

Učenca sprejme takoj knjižovoznika Tiskarne sv. Cirila v Mariboru. 2-3

Inserirajte v Straži!

Iz češkoslovaške

tkalnice ravnokar došlo: Posteljina, lepo pisana 76 cm široka 1 m 36 K, 120 cm široka 1 m 68 K. Inlet, roza 120 cm širok 1 m 78 K. Platno domače pristo, za rjuhe ali prtiče široko 148 cm, 1 m 130 K. Namizni prti, beli in barvani, z in brez franž, široki in dolgi 150 cm 1 komad 150 do 200 K. Enaki prti 150 cm široki, 200 cm dolgi 1 komad 200 do 280 K, laniene brisače po različnih cenah. Ena jedilna lanena garnitura kot: 1 namizni prt in 6 servijetov v različnih cenah. Ena slamjača pristna 130 K, 1 cajghlače 140 K, do 260 K, ženske nogavice par 20 do 45 K, Obleke za dečke od 3 do 9 let 240 do 380 K. 1 tridelna žimnica (matraca) z afrikom 960 K. 1 žimnata podlaga (Drahteinsatz) 365 K. V zalogi večja izbira hlačevin, plavotiska, belega platna itd. Vsakovrstne vrvi, kot za cerkev, zvonove, splave (flose), seno, dvigala in perilo, konjske štan-ge in uizde pri

Alojzij Glnušek, Maribor, Glavni trg št. 6. 318

Za lepo posestvo v okolici Maribora se išče za takojšen vstop

samostojna ženska oseba

katera je popolnoma vajena v gospodarstvu, vino-, sadje- in živinoreji s sodelovanjem. Pojasnila daje uprava lista. 2-2 345

VALOVITU LJEPENKU

(Wellenpappe)

u koturima kao i kutije iz valovite ljepenke izradjuje

Tvornica kartonaže i valovite ljepenke

Rožankowski i drug d. d.

Zagreb, Savska cesta 27.

Nagrobni spomeniki, grobnice, mavzoleji, maximonaste plošče vseh barv za oprave in strojarje, likovni izdelki in dekoracije, kipi in portreti po fotografiji, čerkvena dela, kot vsa stavbena dela.

Kamnoseška industrija
Alojz Vodnik, Ljubljana,
1-3 Ustanovljeno leta 1860. 367

Velika zaloga UR
vsakovrstnih
in verižic, prstanov, uhanov, ter jedilnega orodja itd. 3-7P

Vsa v to stroko spadajoča popravila izvršujem točno in po ceni

Lovro Stojec, urar, Maribor, Jurčkova ul. 8 (Edmund Schmidgasse). 314

Pridobivajte naročnike!

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA d. d. v Ljubljani.

Podružnice: Djakovo, Maribor, Sombor, Split. Ekspozitura: Bled.

Vabilo na subskripcijo delnic tretje emisije.

Vsled sklepa občnega zbora, da se zviša delniška glavnica

od 8,000.000 na 24,000.000 kron z izdajo novih delnic v nominalni vrednosti 16,000.000 kron

se daje na javno subskripcijo

40.000 (štiridesettisoč) delnic po 400 kron nominalne vrednosti

pod nastopnimi pogoji:

1. Dosedanji delničarji imajo predpravico, da prevzamejo vse delnice tretje emisije in zato se jim nudita za eno delnico prve ali druge emisije dve delnici tretje emisije po kurzu K 520— tel quel.

2. Event. neoptirane delnice bo razdelil upravni svet med one podpisovalce, ki nimajo pravice opcije.

3. Subskripcijska mesta so:

Zadružna gospodarska banka d. d. v Ljubljani, Dunajska cesta 38.

Podružnica Zadružne gospodarske banke v Djakovem, Mariboru, Somboru in Splitu ter ekspozitura na Bledu.

Sveopća zanatlijska banka d. d. v Zagrebu in njena podružnica v Karlovcu.

4. Subskripcija traja od 1. junija do incl. 30. junija 1921.

5. Subskribent mora izkupilo za podpisano delnice pri prijavi polno v gotovini vplačati, sicer njegova prijava ne bo prihajala v ozir.

V LJUBLJANI, meseca maja 1921.

6. Dosedanji delničarji, ki hočejo uveljaviti svojo opsijsko pravico, morajo predložiti pri prijavi ali originalne delnice ali začasna potrdila o dodelitvi delnic prve, ozir. druge emisije.

7. Dodelitev delnic po končani subskripciji si popolnoma pridržuje upravni svet.

8. Nove delnice so deležne dividende od 1. julija 1921 in opremljene s kuponom za pol leta od 1. julija do 31. decembra 1921.

9. Vsakemu subskribentu bo izdala Zadružna gospodarska banka potrdilo o številu subskribiranih delnic in o celokupnem vplačanem znesku. Po dodelitvi delnic se izroče subskribentom proti vrnitvi potrdil originalne delnice ali začasna potrdila o številu dodeljenih delnic. Začasna potrdila se kasneje zamenjajo za originalne delnice.

10. Subskribentom, katerim se niso mogle dodeliti ali ne v subskribirani višini, se vrne tozadevni znesek, oz. prebitek 15. julija 1921.

11. Kolikor znaša izkupilo za novo izdane delnice več kakor njihova nominalna vrednost, pripade v smislu § 7 pravil po odbitku emisijskih stroškov rezervnemu zakladu.

Upravni svet

Zadružne gospodarske banke d. d. v Ljubljani.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D. v LJUBLJANI

je otvorila svojo

PODRUŽNICO V MARIBORU

na Koroški cesti št. 1, I. nadstropje.

Štev. poštno ček. urada: 12.445.

Telefon št. 311.

Podružnica izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle pod najugodnejšimi pogoji. Prodaja srečke državne razredne loterije. Sprejema prijave za subskripcijo delnic III. emisije Zadružne gospodarske banke.